17. BÖLÜM

ORTAOKUL ALTINCI SINIF ÖĞRENCİLERİNİN SERAMİK EĞİTİMİ İLE İLGİLİ DENEYİMLERİNİN İNCELENMESİ

F. Evren DAŞDAĞ, Mehmet Ali GÖKDEMİR

DOI: 10.14527/9786053188407.17

Giriş

En genel anlamıyla sanatı tanımlayacak olursak, sanat bir şekil verme işidir. Yalnız plastik sanat dallarında değil; müzik ve dans gibi sanat dallarının da kendi içlerinde duyulan ve görülen birtakım formları bulunmaktadır (Yolcu, 2009: 47). Sanat çok eski çağlardan beri insan yaşamının en önemli bir parçası olmuştur. Konargöçer bir hayat yaşayan insanların atalarının ruhları için dans etmeleri, şarkılar bestelemeleri, avcı - toplayıcı toplumların avlarını mağara duvarlarına çizmelerinden; ebeveynlerin çocukları için kahramanlık hikâyelerini anlatmalarından beri sanat insan yaşantısını tanımlayıp aktarmaktadır. İnsanlar sürekli uzayı, evreni, zamanı ve ruh ile duygu arasındaki bağı anlamak için sürekli bir çaba içerisine girmişlerdir. Bu bağlamda insanlar sanat dediğimiz kavramı yaratmışlardır (Buyurgan ve Mercin, 2010). İnsanlar yaşamlarının her döneminde bilerek veya bilmeyerek sanat ile ilgilenirler. Çünkü insanlar günlük yaşamlarının her anında, doğrudan veya dolaylı olarak bir sanat ürünü ile yüz yüze gelirler. Örneğin okuduğumuz bir kitabın kapağındaki grafik tasarım, markette dolaşırken gördüğümüz ürün ambalajı üzerindeki illüstrasyon, bir otelin resepsiyonunda konsepti tamamlayan seramik bir vazo, tiyatroda izlenen bir oyun, evimizin duvarına astığımız yağlıboya tablo, otomobilde seyahat ederken dinlediğimiz müzik bunun göstergesidir. Bu gerçeklik, sanatın insanların yaşantısında ve onu çevreleyen bütün ortamlarda sürekli var olduğunun göstergesidir (Ayaydın, Gökay Yılmaz, Tuna, Üstün ve Vural, 2011: 1). Sanat çevremizi şekillendirip boyut katmasının yanı sıra bazen güçlü bir ekonomik kaynak olarak da görülebilir. Modada, ürün tasarımlarında, mimaride ve eğlence sanatlarında milyar dolarlar kazandıran bir sanayi niteliğindedir. Aynı zamanda sanat, insan hayatının en önemli parçası olan eğitime de çok önemli katkılar sağlar. Çünkü sanatın farklı dalları farklı duyguların ışığında ortaya çıkar, kendini farklı aracılarla ortaya koyar ve öğrenme eylemine çok önemli zenginlik katar. Sanat, kültürün oluşması ve uygarlığın gelişmesi için önemli bir yere sahiptir. Her sanat disiplini bir toplumun kültürüne farklı katkılar eklemenin yanı sıra, bireylerin daha yaratıcı ve üretken olmalarını sağlar. Sanat bilme ve öğrenmenin en güzel yollarından biridir. Birey (öğrenci) sanat aracılığıyla öğrenirken kendi çevresinin ve kendisinin farkında olma yetisi gelişir. Bir sanatsal ürün yaratırken, kendisini nasıl ifade edeceğini ve çevresi ile nasıl iletişim kuracağını kalıcı bir biçimde öğrenir(Buyurgan ve Mercin, 2010)

Sanat eğitimi, en genel tanımıyla bireyin estetik algısını geliştirmeyi ve estetik yoruma yatkın hale getirmeyi hedefleyen bir eğitim sürecidir. Ayrıca sanat eğitimi kişiye görmeyi, duymayı, dokunmayı, tat almayı öğretmek, çevresini doğru algılayıp onu biçimlendirmeye yönlendirmek için en gerekli etken olarak değerlendirilebilir (Lowry, 1972: 15, Akt: Yağcı, 2007: 39). Sanat eğitiminde kişi bu hedefler doğrultusunda yönlendirilirken, sıra kullanılan malzemelere geldiğinde; şekil verme kolaylığı ve çeşitliliği açısından seramikte kullanılan kilin etkili bir materyal olduğu görülmektedir.

Seramik "hammaddesi kil olup, elle, kalıpta ya da tornada biçimlendirilmiş ve fırınlanmış her türlü obje" şeklinde tanımlanmaktadır (Sözen ve Tanyeli, 1992: 213, Akt: Daşdağ, 2009: 22). Seramik sanat eğitiminin ayrılmaz bir parçası olarak, dil gelişimi, kas gelişimi, duygusal gelişim ve birlikte üretebilme becerilerinin kazandırılmasında belki de en önemli unsurlardan birisidir. Çocuğa; bilgi ve becerileri uygulayabilme, karar verebilme, sorumluluk alabilme, iletişim kurabilme, grup halinde çalışabilme gibi yeterliliklerin kazandırılmasında önemli bir rol oynamaktadır. Ayrıca seramik eğitimi, çocukta kalıcı bilgilerin olmasını ve öğrenilenleri hayal dünyasına aktarmayı sağlamaktadır. Duyguların ifade edilebilmesi noktasında ise sanatla öğrenme arasında bir bağ kurulmaktadır(San, 2004). Alanyazın incelendiğinde, seramik eğitimi ile ilgili az sayıda araştırmanın yapıldığı tespit edilmiştir. Bu bağlamda ortaokul altıncı sınıf öğrencilerinin seramik eğitimi ile ilgili görüşlerini inceleyen bir çalışmanın önemli bir kaynak oluşturacağı düşünülmektedir. Bu nedenlerden dolayı böyle bir araştırmanın yapılmasına karar verilmiştir. Yapılan bu araştırmanın başta Milli Eğitim Bakanlığı olmak üzere ilgili diğer kurumlara ve resim-iş öğretmenlerine seramik eğitimi ile ilgili bir veri olacağı umulmaktadır.

Bu araştırmanın amacı, ortaokul altıncı sınıf öğrencilerinin seramik eğitimi ile ilgili görüşlerini ortaya çıkarmaktır. Bu kapsamda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Öğrencilerin seramik ile ilgili algıları nasıldır?
2. Öğrencilere göre seramik uygulamalarının kendilerine katkısı nedir?
3. Öğrenciler seramik ile ilgili etkinlikler uygulanırken hangi sorunlarla karşılaşmışlardır?
4. Öğrencilerin seramik ile ilgili etkinliklerde karşılaşmış oldukları sorunlara yönelik çözüm önerileri nelerdir?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Araştırmada nitel araştırma desenlerinden biri olan fenomenoloji deseni kullanılmıştır. Fenomenoloji, birkaç kişinin bir fenomen veya kavramla ilgili yaşanmış deneyimlerinin ortak anlamını tanımlar (Creswell, 2007). Fenomenolojik araştırmanın amacı, araştırmadaki katılımcıların deneyimlerine ilişkin bir bakış açısı kazanmak ve bu deneyimleri ile yapılandırdıkları kişisel anlamları ortaya çıkarmaktır. Fenomenoloji araştırmalarında veri analizi, yaşantıları ve anlamları ortaya çıkarmaya yöneliktir. Bu araştırmada da, ortaokul altıncı sınıf öğrencilerinin seramik eğitimi ile ilgili deneyimleri ortaya konulmaya çalışıldığından fenomenoloji deseni kullanılmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırma, 2016-2017 eğitim-öğretim yılında Mardin ilinin Nusaybin ilçesinde öğrenim gören 10 öğrenci üzerinde yürütülmüştür. On öğrenci araştırmada kullanılan fenomenoloji deseni için uygun bir sayıdır. Çünkü fenomenoloji deseninde denek sayısı on - yirmi arasında değişim göstermektedir (Creswell, 2007). Ayrıca araştırmada amaçlı örnekleme yöntemlerden biri olan ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu örnekleme yöntemindeki temel anlayış, önceden belirlenmiş bir dizi ölçütü karşılayan durumların çalışılmasıdır. Burada sözü edilen ölçüt veya ölçütler araştırmacı tarafından oluşturulabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu araştırmada ölçüt öğrencilerin seramik eğitimi ile ilgili deneyime sahip olmalarıdır.

Veri Toplama Aracının Geliştirilmesi ve Verilerin Toplanması

Görüşme, nitel araştırmada sık kullanılan veri toplama araçlarından birisidir. Görüşme, sözlü iletişim yoluyla veri toplama tekniği olarak tanımlanmaktadır (Karasar, 2012). Görüşme yoluyla bireylerin bir konu veya duruma ilişkin deneyimleri, tutumları, algıları ve düşünceleri gibi gözlenmeyen, ancak bir araştırma için önem taşıyan unsurların anlaşılabilmesi hedeflenmektedir (Merriam, 2009; Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu araştırmada, görüşme türlerinden yarı yapılandırılmış görüşme kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşmeler fenomenolojik araştırmalarda en sık kullanılan veri toplama aracıdır (Sart, 2015). Merriam'a (2009) göre yarı yapılandırılmış görüşmede kılavuz, yarı yapılandırılmış görüşme sorularını içerir, sorular esnektir, genellikle her katılımcıdan spesifik veriler toplanır, görüşmenin büyük bir kısmı açıklığa kavuşturulması istenen sorular veya sorunlardan oluşur, önceden belirlenmiş ifade ve soru ayrıntıları yoktur. Yarı yapılandırılmış görüşmede, araştırmacı görüşme sorularını önceden hazırlar; ancak görüşme sırasında araştırılan kişilere kısmi esneklik sağlayarak oluşturulan soruların yeniden düzenlenmesine, tartışılmasına izin verir (Ekiz, 2009: Lichtman, 2006). Yarı yapılandırılmış görüşme formunda katılımcıların seramik eğitimi ile ilgili görüşlerini belirleyebilmek için beş açık-uçlu soru bulunmaktadır. Açık-uçlu sorular, alanyazın taraması yapılarak ve iki lisansüstü öğrenim gören öğretmenin görüşleri dikkate alınarak hazırlanmıştır. Dicle ve Çukurova Üniversiteleri Eğitim Fakültelerinde görev yapan iki öğretim

üyesinin görüşlerine başvurularak görüşme formuna son şekli verilmiştir. Araştırma, 18-22.01.2017 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Görüşme formu uygulanırken öğrencilere araştırmanın amacı açıklanmış ve formdaki soruları samimi bir şekilde cevaplamalarının araştırmanın amacına ulaşması için önemli olduğu söylenilmiştir. Her bir görüşme ortalama yirmi dakika sürmüştür.

Verilerin Analizi

Nitel veri analizi keşifsel bir süreçtir. Bu süreçte, araştırmacı verileri düzenler, tasnif eder, sentezler, örüntüler çıkarır, kavramlara ulaşır ve bulguları raporlaştırır (Gürbüz ve Şahin, 2015: 399). Merriam'a (2009) göre nitel veri analizi, verinin anlamını dışa aktarma, insanların ne söylediğini, araştırmacının ne gördüğünü ve okuduğunu birleştirme, indirgeme ve yorumlamayı içerir. Bu araştırmada, nitel veri analizlerinden betimsel analiz kullanılmıştır. Yıldırım ve Şimşek'e (2011) göre betimsel analiz, elde edilen bulguları düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde okuyucuya sunmak amacıyla yapılır. Betimsel analiz gözlem, görüşme ve doküman gibi veri toplama araçlarında yer alan soru, konu ya da temalar temele alınarak analiz edilir (Ekiz, 2009: 75). Betimsel analizde elde edilen veriler, daha önceden belirlenen temalara göre özetlenir ve yorumlanır. Araştırma kapsamında öğrenci görüşmeleri betimsel analize dayalı olarak analiz edilmiştir. Öğrenci görüşmelerindeki sorular temele alınarak kodlamalar yapılmış ve bu kodlar bir araya getirilerek sorulara dayalı olarak temalar oluşturulmuştur. Araştırmada bulgular bölümünde öğrencilerin görüşlerine yer verilmiş ve öğrenciler Ö1, Ö2. şeklinde kodlanmıştır. Bu araştırmada, araştırma sonuçlarının geçerliğini sağlamak için veri analiz süreci ayrıntılı olarak ele alınıp incelenmiştir. Geçerlik ve güvenirlik bir araştırma sonuçlarının inandırıcılığını sağlamak veya artırmak için kullanılan en önemli iki ölçüttür. Bu bağlamda, toplanan verilerin ayrıntılı olarak rapor edilmesi ve araştırmacının sonuçlara nasıl ulaştığını açıklaması nitel bir araştırmada geçerliğin önemli ölçütleri arasında yer almaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2011: 257). Araştırmacılar, öğretmenlerin anket formlarına yazmış oldukları görüşleri ayrı ayrı kodlayarak kategoriler üzerinde görüş birliğini ve görüş ayrılığını belirlemişlerdir. Daha sonra Miles ve Huberman'ın (2002) [Güvenirlik: Görüş Birliği / (Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı)] formülü uygulanarak araştırmanın güvenirliği hesaplanmıştır. Bu formüle göre araştırmanın güvenirliği 47 / 47+6 = .89 bulunmuştur. Miles ve Huberman'a (2002) göre, uzman ve araştırmacı değerlendirmeleri arasındaki uyumun .90'a yaklaşması ya da .90'ı geçmesi durumunda arzu edilen düzeyde bir güvenirlik sağlanmış olmaktadır.

Bulgular

Bu bölümde, ortaokul altıncı sınıf öğrencilerinin seramik eğitimi ile ilgili görüşlerinin alınmasıyla elde edilen bulgular yer almaktadır. Ortaokul altıncı sınıf öğrencilerinin seramik eğitimine yönelik algıları Grafik 1'de verilmiştir.

Grafik bir incelendiğinde, öğrencilerin çoğu (*f:* 4) seramik eğitiminin yaratıcılığı geliştirdiğini belirtmişlerdir. Ayrıca öğrenciler tarafından seramik eğitiminin çamura şekil verme olduğu (*f:* 2), eğlenceli olduğu (*f:* 3), el becerisini geliştirdiği (*f:* 1), görsel sanatlara ilgisini arttırdığı (*f:* 3), mutlu olmasını sağladığı (*f:* 3), sabırlı olmayı öğrettiği (*f:* 1), üç boyutlu çalışmalar yapıldığı (*f:* 1), stresi yok ettiği (*f:* 1) ve zevk alındığı (*f:* 1) belirtilmiştir. Bazı öğrencilere ait görüşlere aşağıda yer verilmiştir:

"*Seramik çalışmasını çok sevdim. Seramik yaparken çok eğlenerek çok güzel şeyler yaptık. Her gün boş zamanlarımda seramik yapmak isterdim. Çünkü yaptığım seramikler çok güzel oldu.*" Ö:1

"*Görsel sanatlar dersinde sürekli seramik çalışmak isterdim. Çünkü seramik çalışması üstümdeki stresi üstümden alıyor ve yaratıcı olmamızı sağlıyor. Çamura dokunarak çalışmaktan zevk aldım.*" Ö:2

"*Seramik çalışmayı çok sevdim çünkü arkadaşlarımla beraber çok eğlendik. Kendi yaptığımız çalışmayı yine kendimiz boyadık. Sadece kendimizin yaptığı bir çalışma çıktı ortaya. Çok mutlu oldum ve resim dersine olan ilgim daha da arttı*." Ö:3

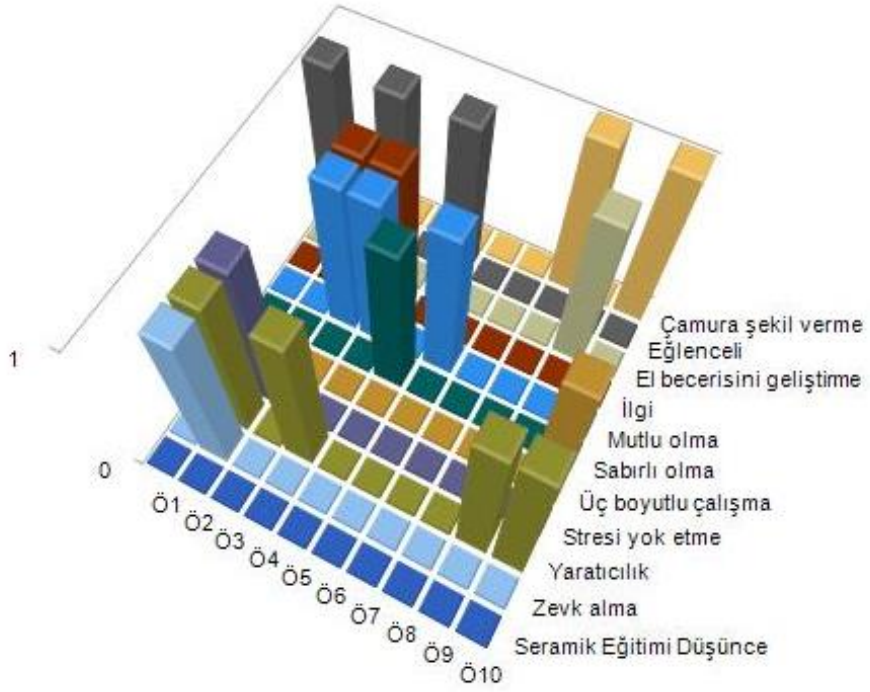

Grafik 1.Öğrencilerin seramik eğitimi ile ilgili algıları.

"*Seramiğin ne olduğunu bilmiyordum. Öğretmenimiz çamuru getirip çamurla çalışacağımızı söyleyince çok mutlu oldum. Çamurla oynayarak çok farklı çalışmalar yaptım. Önceden dersten sıkılırdım ancak derse ilgim arttı.*" Ö:4

"*Seramik çok güzel bir çalışma. Öğretmenimizle birlikte haftalardır çok güzel şeyler yaptık. Bu çalışmaları yaparken çok eğlendik. Ayrıca seramik çalışmalarını yaparken sabırlı olmayı da öğrendik*." Ö:5

"*Seramik çamura şekil vermektir. Seramik sayesinde yaratıcılığımız gelişiyor ve tabak gibi farklı etkinlikler yapıyoruz.*" Ö:10

Öğrencilerin seramik uygulamalarının kendilerine katkısı ile ilgili görüşleri Grafik 2'de sunulmuştur. Grafik2 incelendiğinde, öğrencilerin çoğu (*f:* 3) seramik uygulamalarının kendilerinin iyi vakit geçirmelerini sağladığı ve seramik eğitimine yönelik özyeterliklerini geliştirdiğini belirtmişlerdir. Ayrıca öğrenciler tarafından seramik çalışmalarının aşamalarını bilmelerini sağladığı (*f:* 1), boş vakitlerini değerlendirmelerini sağladığı (*f:* 1), el becerilerini geliştirdiği (*f:* 2), huzur ve mutluluk verdiği (*f:* 2), derse yönelik olumlu tutum geliştirdiği (*f:* 1), üç boyutlu çalışmaların nasıl yapıldığını öğrettiği (*f:* 1) ve yaratıcılığını geliştirdiği (*f:* 1) belirtilmiştir. Bazı öğrencilerin bu konu hakkında görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

"*Yaratıcı olmamızı sağladı ve çok farklı şeyler yapmamızı sağladı. Kalemlik, tabak gibi şeyler*." Ö:2

"*Seramik çalışması sayesinde değişik bir malzeme olan çamurla çalıştım. Görsel sanatlar dersini daha çok sevmeye başladım*." Ö:5

"*Güzel çalışmalar yaptık. Arkadaşlarımla güzel vakit geçirdim. İleride seramikle ilgili karşıma bir şey çıkarsa bilirim.*" Ö:6

"*En önemlisi kendimi mutlu hissetmemi sağladı. Farklı şeyler yaptım. Arkadaşlarımla iyi vakit geçirdim*." Ö:7

"*Çamurla çok güzel ve değişik şeyler yaptık. Fitil yöntemi, çimdik yöntemi ve sarma yöntemi gibi seramik yapma yöntemlerini öğrendim*." Ö:8

"*Seramiğin bana çok katkısı olduğunu düşünüyorum. Mesela Çimdikleme, plaka, fitil gibi seramik yapma tekniklerini öğrendim. Eğlenceli bir şeyler yaptım. Arkadaşlarımla çok iyi vakit geçirdim. Üç boyutlu çalışmalar yapabiliyorum.*" Ö:9

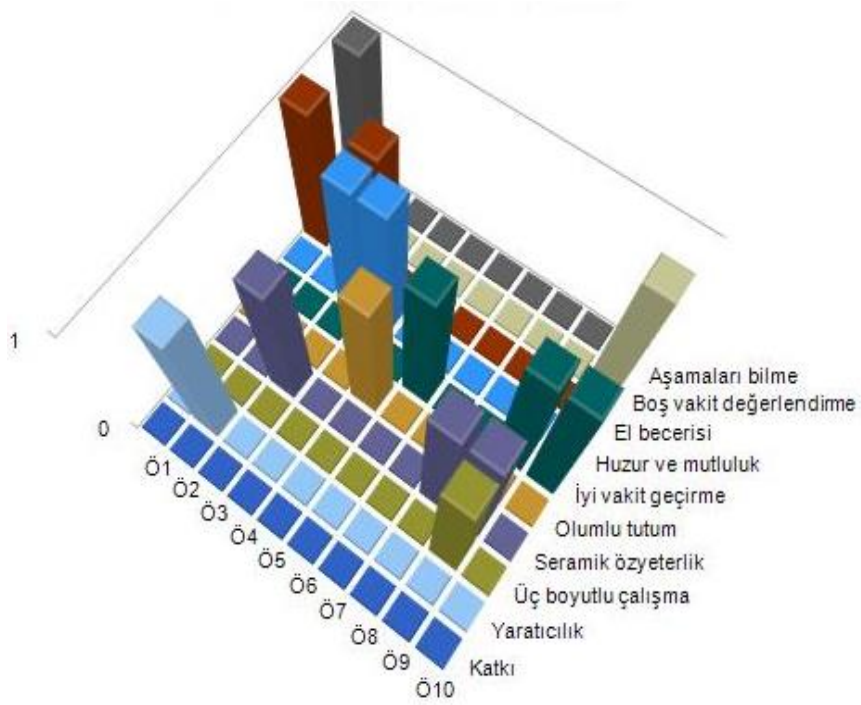

Grafik 2. Öğrencilere göre seramik uygulamalarının kendilerine katkısı ile ilgili görüşleri.

Öğrencilerin seramik ile ilgili etkinlikler uygulanırken karşılaştıkları sorunlar ile ilgili görüşleri Grafik 3'te sunulmuştur. Grafik 3 incelendiğinde, öğrencilerin çoğu (*f:* 2) oyma yaparken ve araç gereç olmamasından dolayı sorunlarla karşılaştıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca öğrenciler tarafından aplike yaparken (*f:* 1), çamur eklerken (*f:* 2), çamur yoğururken (*f:* 1), çamuru açarken (*f:* 1), çimdikleme yaparken (*f:* 1), kalıba sararken (*f:* 1), kıyafetlerin kirlenmesi (*f:* 1) ve zaman yetersizliği (*f:* 1) belirtilmiştir. Bu konuda, bazı öğrencilerin görüşleri aşağıda sunulmuştur:

"*Yaptığım çalışmanın üzerine çamur eklemek beni biraz zorladı çünkü çamur çalışmama zor yapışıyordu. Ayrıca zaman da yetmiyordu. İşlerim bazen yarım kalıyordu.*" Ö:1

"*Merdane ile çamuru açmakta biraz zorlandım ama öğretmenim o konuda bana yardımcı oldu.*" Ö:2

"*Çamur yoğururken biraz yoruldum. Onun dışında hiç zorlanmadım.*" Ö:3

"*Gerçi önlük kullandık ama yinede bazen üzerimize çamur bulaştı kirlendik. Elimizi yıkamak için de sınıfın dışına çıkmak zorunda kaldık. Bunlar dışında zorluk yaşamadım*." Ö:5

"*Çalışmamı yaparken bıçakla üzerinde oymalar yapmakta zorlandım. Öğretmenim yardım etti çok güzel bir çalışma yaptım*." Ö:7

"*Kalıba sarma ile yaptığım kalemliğimin altını yapıp yapıştırmakta zorlandım. Öğretmenim yardım etti ve güzel yaptım.*" Ö:9

"*Çimdikleme ile kase yaparken zorlandım biraz. Yaptığım kasenin altını çok ince yapmıştım diye birazcık delindi. Öğretmenim o deliğe biraz çamur yapıştırıp kapattı. Onun dışında bir sorun olmadı.*" Ö:10

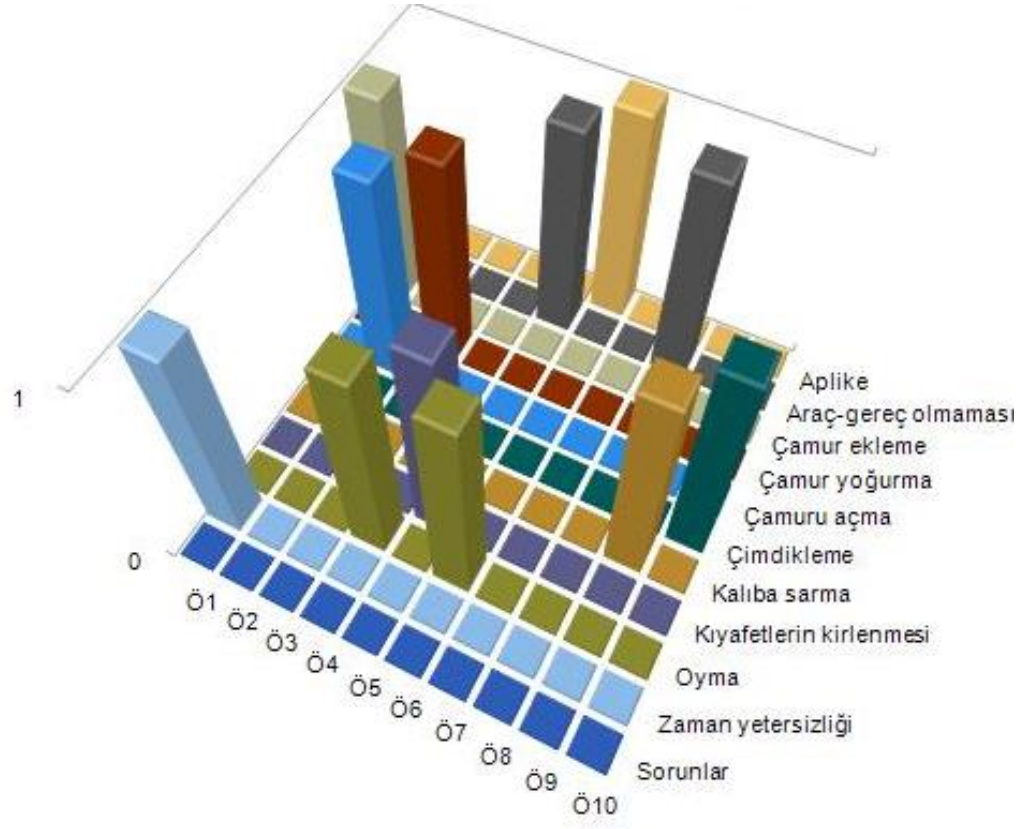

Grafik 3.Öğrenciler seramik ile ilgili etkinlikler uygulanırken karşılaştıkları sorunlar ile ilgili görüşleri.

Öğrencilerin seramik ile ilgili etkinliklerde karşılaşmış oldukları sorunlara yönelik geliştirmiş oldukları çözüm önerileri ile ilgili görüşleri Grafik 4'te sunulmuştur. Grafik dört incelendiğinde, öğrencilerin çoğu (*f:* 5) görsel sanatlar dersinde seramik çalışması yapılmalı önerisi geliştirilmiştir. Ayrıca öğrenciler tarafından araç-gereç olmalı (*f:* 4), ders saati arttırılmalı (*f:* 1), farklı çalışmalar yapılmalı (*f:* 1), resim atölyesi olmalı (*f:* 4) ve okullarda seramik dersi olmalı (*f:* 4) önerileri geliştirilmiştir. Bazı öğrencilerin görüşlerine aşağıda yer verilmiştir:

"*Daha etkili çalışmak için daha fazla zamanın olması gerekiyor.*" Ö:1

"*Çamurla daha rahat çalışmak için daha geniş masaların olduğu ve elimizdeki çamurları yıkamak için musluğun da olduğu bir sınıf olsun isterdim. Bütün okullarda seramik ile ilgili bir ders olmalı.*" Ö:2

"*Okullarda görsel sanatlar dersinde daha çok seramik işlenebilir. Böylece seramik ile ilgili daha farklı çalışmalar yaparız.*" Ö:5

"*Daha çok seramik yapmalıyız. Elimiz kirlendiğinde sınıfta musluk yoktu. Bide masalar biraz küçük olduğu için rahat çalışamadık. Geniş masalar olsaydı daha iyi olurdu*." Ö:6

"*Seramik sınıfı olsa daha iyi olur. Okulda seramik dersi olması da daha verimli olur. Daha çok seramik yapmalıyız bence.*" Ö:10

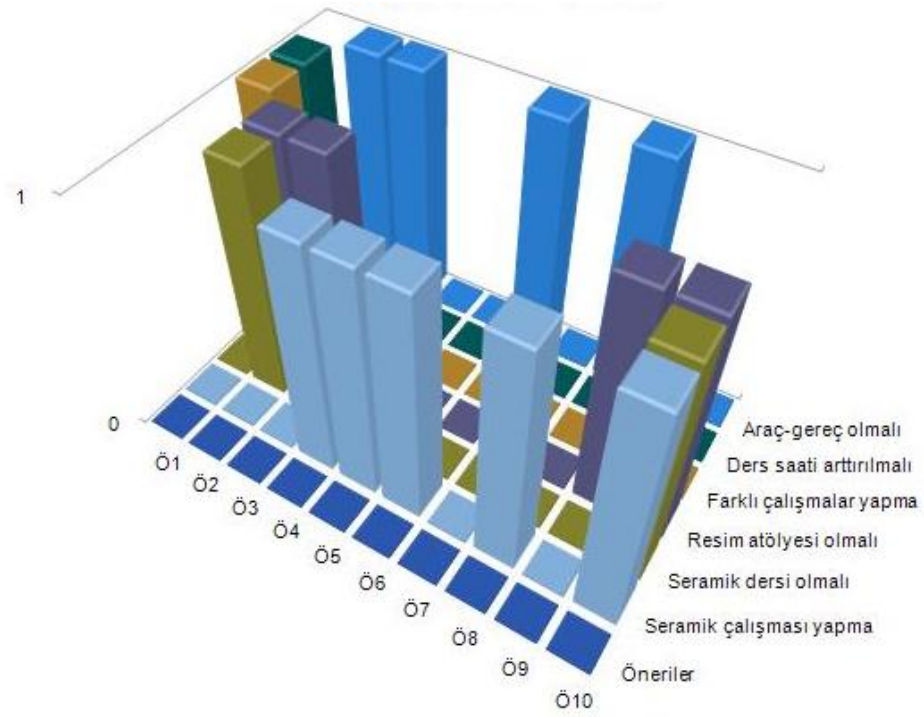

Grafik 4. Öğrencilerin seramik ile ilgili etkinliklerde karşılaşmış oldukları sorunlara yönelik geliştirmiş oldukları çözüm önerileri

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Öğrencilerin çoğu, seramik eğitiminin yaratıcılığı geliştirdiğini belirtmişlerdir. Seramik eğitimi bireylerin hayal gücünü geliştirmektedir. Seramik yaparken, bireyler hayal dünyalarına uygun olarak eserler ortaya koymaktadırlar. Bu da, bireylerin yaratıcılıklarına katkı sağlamaktadır. Bu nedenle, öğrencilerin böyle bir görüş belirttikleri düşünülmektedir. Nitekim Kaçar (2010) tarafından yapılan araştırmada da, seramik eğitiminin öğrencilerin hayal dünyasını geliştirdiği açıkça ifade edilmiştir. Bu bulgu da, yapılan araştırmanın sonucunu destekler niteliktedir. Öte yandan öğrenciler tarafından seramik eğitiminin; çamura şekil verme olduğu, üç boyutlu çalışmaların yapıldığı, el becerilerini geliştirdiği, görsel sanatlara ilgilerini arttırdığı belirtilmiştir. Ayrıca öğrencilerin seramik eğitimini eğlenceli buldukları ve zevk aldıkları ortaya çıkmıştır. Bu çalışmanın onların mutlu olmalarını sağladığı, sabırlı olmayı öğrettiği ve streslerini yok ettiği tespit edilmiştir.

Öğrencilerin çoğu seramik uygulamalarının kendilerinin iyi vakit geçirmelerini sağladığı ve seramik eğitimine yönelik özyeterliklerini geliştirdiğini belirtmişlerdir. Ayrıca öğrenciler tarafından seramik çalışmalarının aşamalarını bilmelerini sağladığı, boş vakitlerini değerlendirmelerini sağladığı, el becerilerini geliştirdiği, huzur ve mutluluk verdiği, derse yönelik olumlu tutum geliştirdiği, üç boyutlu çalışmaların nasıl yapıldığını öğrettiği ve yaratıcılığını geliştirdiği belirtilmiştir. Bu sonuca dayalı olarak, seramik eğitimi ile ilgili yapılan çalışmaların öğrencilere birçok katkısının olduğu söylenebilir. Çapar (2006) da üçboyutlu çalışmalar ve yaratıcılık eğitimi üzerine yaptığı doktora çalışmasında, kille yapılan üçboyutlu çalışmalar sonunda öğrencilerle yapılan görüşmelerde, öğrencilerin derste ilk kez kille çalıştıkları için, kille çalışmaktan zevk aldığı görülmüş, öğrencilerin çoğunluğu derslerdeki etkinliklerden sıkılmamış ve üç boyutla ilgili çalıştıkları dersler boyunca yeni şeyler öğrendiklerini belirtmiştir. Bu bilgiler de bu araştırmanın sonuçlarını destekler niteliktedir.

Öğrencilerin çoğu oyma yaparken ve araç gereç olmamasından dolayı sorunlarla karşılaştıklarını belirtmişlerdir. Görsel sanatlar derslerinde, çalışma ortamının uygun olması ve kullanılacak araç-gereçlerin mevcut olması dersin hedeflerine ulaşması açısından çok önemlidir. Araç-gereç sıkıntısının

olması öğrencinin derse olan motivasyonunu düşürebilir. Ayrıca araç-gereç eksikliği nedeniyle öğrenciler etkinlikleri gerçekleştirmede zorlanabilirler. Nitekim Aslan ve Gökdemir (2016) "*Resim-İş Eğitimi Bölümünde Öğrenim Gören Öğretmen Adaylarının Seramik Eğitimi ile İlgili Görüşlerinin İncelenmesi*" adlı çalışmalarında öğretmen adaylarının çoğu, seramik eğitiminin etkili ve verimli olabilmesi için araç-gereçlerin olması gerektiğini belirtmişlerdir. Bu da, araç-gereçlerin görsel sanatlar dersinde önemli bir yere sahip olduğunu açıkça ortaya koymaktadır. Ayrıca öğrenciler tarafından; ajur (oyup çıkarma) yaparken, çamur eklerken, çamur yoğururken, çamuru açarken, çimdikleme yaparken, kalıba sararken zorluklar yaşadıkları ve kıyafetlerin kirlenmesi, zaman yetersizliği gibi sorunlarla karşılaştıkları da belirtilmiştir.

Öğrencilerin çoğu tarafından, görsel sanatlar dersinde seramik çalışması yapılmalı önerisi geliştirilmiştir. Öğrencilerin, seramik çalışmalarını yaparken derste etkin oldukları gözlenmiş ve derse severek katıldıkları, ders esnasında ortaya bir ürün koydukları için mutlu oldukları tespit edilmiştir. Bu nedenle, öğrencilerin böyle bir görüş belirttikleri düşünülmektedir. Ayrıca öğrenciler tarafından araç-gereç olmalı, ders saati arttırılmalı, farklı çalışmalar yapılmalı, resim atölyesi olmalı ve okullarda seramik dersi olmalı önerileri geliştirilmiştir.

Araştırmada elde edilen bulgulara dayalı olarak şu öneriler geliştirilmiştir:

1. Görsel sanatlar ders programında seramik eğitimi ile ilgili konulara yer verilmeli,
2. Görsel sanatlar dersinin ders saati artırılmalı
3. Görsel sanatlar dersinde öğrenci sayısı azaltılmalı
4. Seramik eğitimi almış görsel sanatlar öğretmenlerinin derslere girmesi sağlanmalı,
5. Her okulda seramik dersinin etkili bir şekilde işlenebileceği, sağlık ve güvenliğin gözetildiği, seramik fırını, kurutma rafları vb. makine ve aletlerin yer aldığı bir atölye oluşturulmalıdır.

Kaynakça

Aslan, S. ve Gökdemir, M.A. (2016). Resim-iş eğitimi bölümünde öğrenim gören öğretmen adaylarının seramik eğitimi ile ilgili görüşlerinin incelenmesi. *4. Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Kongresi* (27-30/Ekim/2016), Antalya.

Ayaydın, A. , Gökay-Yılmaz, M.,Üstün-Vural, D.,ve Tuna, S. (2011). Sanat nedir? A.O. Alakuş ve L. Mercin, (Eds), *Sanat eğitimi ve görsel sanatlar öğretimi***.** Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

Buyurgan, S. , ve Mercin, L. (2010). *Görsel sanatlar eğitiminde müze eğitimi ve uygulamaları*. Ankara: Görsel Sanatlar Derneği Yayınları-2.

Cresswell, J.W. (2007). *Qualitative inquiry & research design choosing among five aproaches.* London: SAGE.

Çapar, M. (2006). *Temel eğitimde 9-12 yaş arası çocuklarda üç boyutlu çalışmaların yaratıcılık eğitimine etkisi*. Yayımlanmamış doktora tezi. Gazi Üniversitesi, Ankara.

Daşdağ, F.E. (2009).*Güzel sanatlar fakültelerinde seramik tasarımı ile ilgili derslerde uygulanan yöntemlerin incelenmesi.* Yayımlanmamış doktora tezi. Gazi Üniversitesi, Ankara.

Ekiz, D. (2009). "*Bilimsel araştırma yöntemleri"*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Gürbüz, S., ve Şahin, F. (2015). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri: Felsefe-yöntem-analiz.* Ankara: Seçkin Yayınevi.

Kacar, B. (2010). *İlköğretim okullarına yönelik seramik eğitimi program önerisi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayınevi.

Lichtman, M. (2006). *Qualitative research in education: A user'sguide*. California: Sage Publications Inc.

Merriam, S.B. (2009). *Qualitative research and case study applications in education.* San Fransisco: Jossey – Bass Publishers.

Miles, M.,B., ve Huberman, A.,M. (2002). *Nitel veri analizi* . Ankara: Pegem A. Yayıncılık

Sart, G. (2015). Gözlem. F.N. Seggie ve F. Bayyurt (Eds.) , *Nitel araştırma: Yöntem, teknik, analiz ve yaklaşımlar*. Ankara: Anı Yayıncılık.

San, İ. (2004). *Sanat ve eğitim*. Ankara: Ütopya Yayınevi

Yağcı, M. (2007). *Yöresel kültür farklılıklarının 7-9 yaş grubu çocuklarının resimlerine yansımaları (Ankara ve Mardin İlleri Örneği)*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi, Ankara.

Yolcu, E. (2009). "*Sanat eğitimi kuramları ve yöntemleri".* Ankara: Nobel Yayınevi.

Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri.* Ankara: Seçkin Yayıncılık.